

Uppdatering den 6 augusti 2020

Kommunals rapport till KNS temakonferens *klimatförändringar - vad kan förbunden göra*, 8-9 september 2020

Nationellt

I Sverige har klimat och miljö varit prioriterade frågor under lång tid. I juni 2017 antog Sveriges riksdag ett klimatpolitiskt ramverk för Sverige som innehåller en klimatlag, nya klimatmål och ett klimatpolitiskt råd. Syftet med detta ramverk är att ge näringslivet och samhället långsiktiga förutsättningar att genomföra den omställning som krävs för att kunna lösa klimatutmaningen. Sverige har därmed en lag som innebär att varje regering har en skyldighet att föra en klimatpolitik som utgår från de klimatmål som riksdagen har antagit. Varje regering ska också tydligt redovisa hur arbetet med att nå målen fortskrider.

Klimatlagen. Lagen fastställer regeringens politik som ska utgå ifrån klimatmålen samt hur arbetet med detta ska bedrivas. Regeringen ska varje år presentera en klimatredovisning i budgetpropositionen samt vart fjärde år ta fram en klimatpolitisk handlingsplan.

Klimatmålen. Bland annat ska Sverige senast 2045 inte ha några nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären. Efter 2045 ska utsläppen av växthusgaser vara negativa. De svenska territoriella utsläppen ska efter 2045 vara minst 85 procent lägre än 1990 års utsläpp.

Klimatpolitiskt råd. Ramverkets tredje pelare är ett klimatpolitiskt råd. Rådets uppgift är att bistå regeringen med en oberoende utvärdering av hur den samlade politik som regeringen lägger fram är förenlig med klimatmålen. Rådet ska bland annat utvärdera om inriktningen inom olika relevanta politikområden gynnar eller motverkar möjligheten att nå klimatmålen.

För att ytterligare snabba på klimatarbetet lanserade regeringen två satsningar, dels industriklivet för att stödja svensk industri i omställningen mot noll-utsläpp av växthusgaser 2040, och dels klimatklivet som är ett investeringsstöd till lokala och regionala åtgärder för att minska utsläppen av koldioxid och andra gaser som påverkar klimatet.

För att långsiktigt klara de klimatpolitiska målen krävs stora investeringar vilket också fastslogs vid klimattoppmötet i Paris 2015. För att tillgodose behoven av kapital presenterades 2017 utredningen *Att främja gröna obligationer*. Syftet är att det finansiella systemet ska bidra till en hållbar utveckling. Regeringen arbetar för att göra det lättare för investerare och privatpersoner att fatta välinformerade och hållbara investeringsbeslut och för att förbättra informationen kring klimat- och hållbarhetsrelaterade risker.

Regeringen gav Riksgäldskontoret i uppdrag att senast under 2020 genomföra en emission av gröna obligationer, det vill säga obligationer som finansierar utgiftsposter i budgeten som går till hållbara investeringar och projekt. En viktig del i obligationen är att utgivaren, den svenska staten, måste redovisa för investeraren hur pengarna har använts. Ett ramverk är nu framtaget för beslut om gröna obligationer innehållande vad som menas med finansiering av gröna utgifter samt rekommendationer om vad som berättigar gröna utgifter.

Kommunal.

Under hösten 2019 har ett nytt initiativ presenterats av regeringen, en utredning har tillsatts för utfasning av fossila drivmedel samt förbud mot försäljning av nya bensin- och dieslbilar.

I december 2019 presenterade regeringen en ny klimatpolitisk handlingsplan i enlighet med den klimatpolitiska lag som antogs 2018. Handlingsplanen innehåller 132 punkter med åtgärder, bland annat föreslås att all lagstiftning ska ses över så att det klimatpolitiska ramverket får genomslag på politiken samt att regelverket tydliggörs så att konsekvensanalyser görs av effekter för klimatet inom de politikområden där det är relevant.

Regeringen har under våren/försommaren 2020 kommit med beslut rörande konsumtion av varor som ska få effekt på både miljö och klimat exempelvis har en utredning startats gällande ett pantsystem för småelektronik såsom mobiltelefoner och läsplattor. En annan utredning som är färdig och handlar om skatt på miljöfarliga kemikalier i kläder och skor. Regeringen har också presenterat en strategi för cirkulär ekonomi för både biologiska och tekniska produkter. Eftersom ekonomin i stor utsträckning är uppbyggd kring snabb förbrukning av råvaror återspelas inte den fulla kostnaden av material vilket i sin tur minskar incitamenten för att hålla på resurser.

En ytterligare viktig punkt är att regeringen har gett Skolverket i uppdrag att se hur de globala Agenda 2030- och de nationella miljömålen som riksdagen antagit kan kopplas till skolans styrdokument för att öka kunskapen.

Regioner och kommuner

SKR, Sveriges Kommuner och Regioner, jobbar aktivt med klimatfrågan. En ökad medeltemperatur leder till effekter och ökat tryck på klimatanpassning av samhället. SKR presenterade en rapport under 2019, baserad på underlag från SMHI, Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut, och tre utvalda kommuner, som visar vilka effekter klimatförändringarna kan få på lokal nivå. I Norrköping studerades värme och torka, i Härjedalen förändrade snöförhållanden och i Malmö havsnivåer och skyfall. Beroende på temperaturscenarion visar konsekvensanalyserna påfrestningar på dagvattensystem, översvämningar, dricksvatten samt färre arbetstillfällen i kommuner som är beroende av snö för turismnäringarna.

SKR har även haft en politisk beredningsgrupp för att ta fram olika prioriterade förslag för klimatanpassning och förslag på minskad klimatpåverkan.

Ett flertal kommuner, landsting, regioner och länsstyrelser är även engagerade i *Fossilfritt Sverige* som startades som ett initiativ av regeringen inför klimatmötet i Paris 2015 med målet att Sverige ska bli ett av världens första fossilfria välfärdsländer. Det är en plattform för dialog och samverkan för olika aktörer som delar uppfattningen att Sverige ska gå före i detta arbete. Ett antal utmaningar har satts upp för att genomföra konkreta åtgärder för att minska utsläppen av växthusgaser. Utmaningarna handlar om transporter, sol-el, tjänstebilar och klimatväxlingsprogram (intern "avgiftsväxling" där verksamhet med stor klimatpåverkan betalar en avgift exempelvis till andra utvecklingsprojekt).

Hans Kotzan

Utredare, utredningsenheten